

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

XIII-то Обикновено Народно Събрание.

Втора редовна сесия.

XVIII заседание, сжбота, 13 ноемврий 1904 г.

(Открито отъ прѣдседателя г. Д-ръ Т. Гатевъ, въ 2 ч. и 50 м. слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдседателтъ: (Звъни.) Моля г. секретаря да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретаръ Н. Апостоловъ: (Прочита списъка. Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Ж. Бакаловъ, Т. Божиновъ, Н. Ганевъ, И. Гешовъ, Х. Гидиковъ, Л. Дановъ, С. Дацовъ, Д-ръ С. Ивановъ, Д-ръ П. Табурновъ, К. Емурловъ, Г. Ивановъ, А. Крушковъ, И. Лукановъ, Х. Луковъ, А. Маринковъ, М. Месудовъ, Х. Никифоровъ, Н. Обрѣтеновъ, П. Пановъ, Х. Папазовъ, И. Пецовъ, О. Сали-Бейовъ, Х. Сапунджиевъ, К. Стаменовъ, К. Стояновъ, И. Халачовъ, А. Хамзовъ, Х. Чамаковъ, Д. Черневъ и Г. Шойлевъ.)

Прѣдседателтъ: Отъ 187 прѣдставители, присѣдствуватъ 157, отсъствуватъ 30. Има законното число прѣдставители, затова обявявамъ заседанието за открито. (Звъни.)

Г-въ секретарьтъ ще прочете съкращения протоколъ на миналото заседание.

Секретаръ Д-ръ И. Момчиловъ: (Прочита съкращения протоколъ на XVII-то заседание.)

Прѣдседателтъ: Има ли нѣкой да прави бѣлѣжка по прочетения протоколъ? (Никой не иска думата.)

Понеже нѣма кой да направи бѣлѣжка, приема се. Има да се направятъ слѣдующитѣ съобщения:

Отъ Министерството на Външнитѣ Работи и Изповѣданията има прѣдложение за измѣнение алинея втора на чл. 6 отъ екархийския уставъ.

Отъ Министерството на Финанситѣ, прѣдложение за опрощение 309.173 л. и 09 ст., дължими за наеми, съдебни разноси, злоупотрѣбени суми, разни мита, берии и пр.

Отъ Министерството на Обществентѣ Сгради, прѣдложение да се оформятъ оправдателнитѣ документи за сума 258.470 л. и 94 ст., изплатени по постройката на хамбаритѣ прѣзъ 1900 г.

Бюрото е разрѣшило отпускъ на слѣдующитѣ г. г. народни прѣдставители: на Г. Чолаковъ — 7 дни,

на И. Антоновъ — 6 дни, на А. Арсениевъ — 10 дни, на Х. Гидиковъ — 10 дни, на П. Савовъ — 10 дни.

Има прошение отъ народния прѣдставитель А. Крушковъ, съ което иска да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ по болестъ. При прошенieto има приложено медицинско свидѣтелство. Понеже бурото не може да разрѣши повече отъ 10 дни отпускъ, то моля Събранието да рѣши. Който е съгласенъ да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ, да си вдигне рѣката. (Болшинство.) Приема се.

Прѣдметитѣ на дневния редъ на днешното заседание сж:

1) докладване отъ прошетарната и други комисии разни прошения;

2) второ четене законопроектитѣ: а) за измѣнение закона за градскитѣ общини и б) за измѣнение закона за селскитѣ общини;

3) първо четене законопроектитѣ: а) за санитарния надзоръ върху хранителнитѣ и питейнитѣ вещества и пр. и б) за лицата; и

4) одобрение рѣшението на Министерския Съвѣтъ, съ което се опълномощава Министерството на Обществентѣ Сгради да плати лихва не по голѣма отъ 8% върху дължимитѣ суми на разни къщи за купени вагони.

Пристъпва се къмъ първия дневенъ редъ — докладътъ на прошетарната комисия. Моля г. докладчика да докладва.

Докладчикъ С. Касабовъ: Заявление отъ общинския съвѣтъ на с. Мъглищъ, Казанлъшка околия, съ което моли, щото находящото се въ селото едно празно джамийско мѣсто въ улица „Главна“, подъ № 1, отъ 120 квадратни метра, при съсъди: Димитъръ Стояновъ, Митю Златевъ, рѣка и път, принадлежаще на държавата, да имъ се отпусне безплатно, за да си построятъ канцелария.

Министерството на Финанситѣ, съ писмо № 6.044 отъ 13 декемврий 1902 г., дава съгласието си да се отстъпи това мѣсто безплатно на общината, съ условие обаче, щото, ако общината не го изпълни най-

вѣсно до 3 години, не построи общинска канцелария, да се отнеме и да се продаде чрѣзъ публиченъ търгъ, за въ полза на държавното съкровище.

Прошетарната комисия, на основание миѣнието на Финансовото Министерство, рѣши да се удовлетвори молбата на общинския съвѣтъ на с. Мъглишъ и азъ ходатайствамъ прѣдъ Народното Събрание да одобри това рѣшение.

Прѣдседателъ: Прѣдложението на прошетарната комисия е, да се отпусне мѣстото за общинска канцелария на с. Мъглишъ. Моля, които сж за това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ С. Касабовъ: Писмо отъ Сливенската Митрополия, № 2.357 отъ 16 декемврий 1901 г., съ което ходатайствува да се опростятъ даждията на манастиритѣ „Св. Троица“ и „Св. Тодоръ Студитски“, при селата Вакжвъ и Соуджакъ, Къзжлагашка околия — на първия 980 л. и 76 ст. за годинитѣ 1896, 1901 и 1902, на втория 538 л. и 19 ст. за годинитѣ 1901 и 1902.

Министерството на Финанситѣ, на което е искано миѣнието, съ писмо подъ № 1.713 отъ 18 февруарий 1903 г., е съгласно да се опрости само на манастиря „Св. Троица“ данъкътъ, и то само за 1896 г., на сума 697 л. и 28 ст., и глобата за ненаврѣменно изплащане на данъка си на сума 43 л. и 86 ст., или всичко 741 л. и 14 ст., понеже манастирѣтъ билъ бѣденъ, а другитѣ суми да не се опрощаватъ.

Прошетарната комисия, на основание на туй миѣние, рѣши да ходатайствува прѣдъ Народното Събрание да се опрости на манастира „Св. Троица“ сумата 741 л. и 14 ст. и азъ ходатайствамъ прѣдъ Народното Събрание да одобри това рѣшение на прошетарната комисия.

Прѣдседателъ: Моля, които е съгласенъ съ прѣдложението на комисията, да се опростятъ 741 л. и 14 ст., които произхождатъ отъ данъци, на манастира „Св. Троица“, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ С. Касабовъ: Заявление отъ 24 души жители на с. Синделъ, съ което заявяватъ, че на 18 августъ 1902 г., минавайки тренѣтъ прѣзъ селото имъ, служачиятъ изхвърлилъ огънь отъ машината, вслѣдствие на което се запалили снопитѣ и къцитѣ въ околността и изгорѣли; всичко е било унищожено.

Това прошение прошетарната комисия миналата година го изпрати въ Министерството на Обществениятъ Сгради за да даде свѣдѣния по съдържанieto му. Министерството на Обществениятъ Сгради, съ писмо № 7.749 отъ 23 февруарий 1904 г., съобщава, че изложеното е вѣрно и че била назначена една комисия подъ прѣдседателството на Варненския окръженъ управителъ да констатира дѣйствителнитѣ загуби на населението; тази комисия направила смѣтка и е оцѣнила загубитѣ на 53.485 л. По поводъ на това, Министерството на Обществениятъ Сгради

ходатайствува да се отпусне на жителитѣ на с. Синделъ половината отъ тази сума. На сжщото миѣние е и г. Министерѣтъ на Финанситѣ — миѣнието е изложено въ писмото му № 5.497 отъ 9 ноемврий 1904 г. — т. е. отъ сумата 53.485 л. да имъ се отпусне най-много сумата 26.742 л. и 50 ст.

Прошетарната комисия, на основание тѣзи данни и миѣния, рѣши да ходатайствува прѣдъ почитаемото Народно Събрание да вземе рѣшение да се изплати отъ държавата на жителитѣ на с. Синделъ сумата 26.742 л. и 50 ст., и азъ ходатайствамъ прѣдъ Народното Събрание да одобри това рѣшение на прошетарната комисия.

Прѣдседателъ: Има думата г. Чолаковъ.

Г. Чолаковъ: Г-да народни прѣдставители! Почти ноторенъ, извѣстенъ фактъ е, че въ 1902 г., 18 августъ, при пътуването на трена отъ Каспичанъ за Варна, при изхвърляне огъня отъ този тренъ, посрѣдъ пладнѣ запалватъ се житнитѣ произведения, които сж почти били складирани въ това врѣме, на с. Синделъ и изгорѣло почти цѣлото село. Изгарянето е било до такава степенъ унищожително, щото нито добитъкътъ, нито ралата, нито дрехитѣ, нито житото — нищо не е останало на земледѣлцитѣ отъ това с. Синделъ. Трѣбваше въ 1902 и 1903 г. жителитѣ на това село да просятъ отъ другитѣ села по единъ волъ, по едно рало, по една завивка, за да могатъ да прѣкаратъ зимата прѣзъ 1903 г. За да се избѣгне, обаче, водене на процесъ отъ страна на жителитѣ противъ държавата, за което имаха право, и за да не се струпатъ разноски още по-голѣми на държавата, послѣдната назначи една комисия, която да оцѣни загубитѣ. И тая комисия, г-да народни прѣдставители, както ви е извѣстно, както всѣка друга комисия, е гледала да оцѣни само това, за което сж имали официаленъ актъ, че то е сжществувало. Напр., какво? Знае се, че единъ човѣкъ е ималъ рало, кола, че е ималъ жито складирано, но колкото се касае за другитѣ загуби на селянитѣ, комисията не е могла да ги види. И тая комисия само това, което е било ноторно, извѣстно, е оцѣнила и опрѣдѣлила загубитѣ на 53.485 л. Азъ мисля, че миѣнието на Министерството на Обществениятъ Сгради, Пѣтищата и Съобщенията, да се плати на селянитѣ отъ с. Синделъ половината отъ тая сума, е несправедливо, защото половината отъ това, което е изгорѣло, е останало неоцѣнено — това именно, което не е могло да се констатира слѣдъ пожара. И азъ, като вземамъ думата, прѣдъ видъ на това положение, че селото е почти всецѣло унищожено и селянитѣ сж лишени и отъ рала, и отъ добитъкъ, и отъ всичко, което имъ е необходимо да бждатъ добри земледѣлци, ще ходатайствамъ прѣдъ васъ, да не се съгласявате съ миѣнието на прошетарната комисия, нито съ онова на министерството, а да се съгласите съ миѣнието, изказано отъ специалната комисия, която е била натоварена да оцѣни загу-

битѣ, и която комисия е опрѣдѣлила да се плати на тия хора сумата 53.485 л., загуби, които е имало възможност да се констатиратъ като ноторни, извѣстни загуби, а всичко онова, което не е могло да се констатира съ официални актове, ще остане въ тежестъ на тия земледѣлци, които по нещастие, вслѣдствие това пътуване на трена прѣзъ това мѣсто, сж пострадали. И прѣдставѣте си, че това е било денѣ, въ 1 ч. подиръ пладнѣ, и е изгорѣло всичко онова, което не е могло да бѣде спасено. Азъ ви моля, г-да народни прѣдставители, да се съгласите съ мнѣнието, изказано отъ комисията по оцѣнката на тия загуби въ размѣръ на 53.485 л., да се отпусне тая сума на това село.

Прѣседателътъ: Г-нъ Караколевъ има думата.

Г. Караколевъ: Азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г. Чолаковъ, защото той много справедливо каза какъ стои работата.

Но азъ обръщамъ вниманието на г. г. прѣдставителитѣ върху друго нѣщо: дали седятъ още тия чиновници, които сж пътували или сж служили по трена, дали ги държатъ още. Тѣй щото, азъ моля, ако даже има нѣкои отъ тѣхъ на служба, да се уволнятъ и да се турятъ на тѣхно мѣсто хора, които трѣбва да внимаваатъ, за да не ставатъ подобни нѣща. Каза г. Чолаковъ, че това нѣщо е станало посрѣдъ пладнѣ. Азъ не знаа, защо сж тия чиновници, когато имъ се плаща и не внимаваатъ.

М. Тодоровъ: Отъ машината огънь е изкочилъ.

Г. Караколевъ: Той е длъженъ да гледа огъня какъ дава и на кждѣ пуца. Така щото, азъ обръщамъ вниманието на г. министра, защото има много чиновници, които нехаятъ и не обръщатъ внимание да си гледатъ работата тамъ. Щомъ огънътъ е падналъ, той трѣбваше да спре трена и да отиде да гаси. Какъ така, 53.485 л. загуба! То е станало отъ немарливостъ на чиновницитѣ, тѣй щото, азъ моля за тѣхното уволнение.

В. Нейчовъ: Трѣбва да имъ платятъ министритѣ, които сж назначили тия чиновници. (Смѣхъ.)

Г. Чолаковъ: Азъ ще допълня думитѣ на г. Нейчова: тогава пътуваше министърътъ Абрашевъ специално и бѣше усиленъ тренътъ.

Прѣседателътъ: Г-нъ Дограмаджиевъ има думата.

Х. Дограмаджиевъ: Прѣди да кажа своята дума, моля г. докладчика да ни съобщи: жителитѣ на селото съгласни ли сж на сумата, опрѣдѣлена отъ Министерството на Финанситѣ.

Докладчикъ С. Касабовъ: По този въпросъ нѣма нищо въ прѣписката.

Х. Дограмаджиевъ: Г-да народни прѣдставители! Всѣки отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ, които

е причинилъ по своя вина. По едно разпореждане на закона, отговарятъ и други лица за врѣдитѣ и загубитѣ, ако, разбира се, тѣзи лица сж въ извѣстни отношения съ причинителитѣ. Несъмнѣно е, че чиновницитѣ на държавата при изпълнение на своитѣ обязанности, ако направятъ опущение или друго дѣйствие, което може да имъ се вмѣни въ вина и отъ тѣзи дѣйствия послѣдватъ врѣди или загуби, държавата, като гарантка, отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ. Въпросътъ е чисто съдебенъ. Ако лицата поискатъ и държавата се съгласи доброволно да се уреди този въпросъ, не подлежи на никакво съмнѣние, че подобна една спогодба може да бѣде внесена въ Народното Събрание и то е компетентно да се произнесе по нея. Но въ случая ние виждаме, че, отъ една страна, има искане отъ уврѣденитѣ лица на сума повече отъ 53.000 л., а, отъ друга страна, Финансовото Министерство се съгласява да имъ се отпусне само половината отъ тая сума. Слѣдователно, тукъ нѣма едно постигнато съгласие между лицата — тѣзи, които иматъ да взиматъ, и тѣзи които трѣбва да платятъ. Въ такъвъ случай, азъ мисля, че е по-добрѣ да отложимъ рѣшението на този въпросъ за едно послѣдующе засѣдание, а въ това врѣме да се питатъ жителитѣ на с. Синделъ, ако сж съгласни на сумата, която имъ дава Финансовото Министерство, тогава да се внесе прѣдложение за приемане, или просто по докладъ на проше-тарната комисия Народното Събрание да се произнесе по молбата на тия просители. Не се ли достигне до едно съгласие, би трѣбвало да се прѣдостави на лицата, които сж заинтересовани, да се отнесатъ до съдилищата и слѣдъ като докажатъ размѣра на загубитѣ си, да получатъ това, което трѣбва. Но ние не може да се произнесемъ, освѣнтъ по силата на една спогодба, която ще стане между държавата, отъ една страна, и уврѣденитѣ лица, отъ друга. Ето защо, азъ съмъ на мнѣние, да не разглеждаме настоящия въпросъ днесъ, а да го отложимъ за друго засѣдание, за да бѣдемъ справедливи.

Прѣседателътъ: Г-нъ Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи има думата.

Министъръ Д. Петковъ: Г-да прѣдставители! Нѣма защо да се отлага въпроса, и нѣма защо да се обвиняватъ, нито чиновницитѣ, нито министърътъ. Въ 1902 г., както знаете, имаше суша, както и това лѣто, и ако това лѣто се избѣгна запалване на нѣкое село, то въ всѣки случай не можа да се избѣгне запалването на снопи тамъ, дѣто минаватъ тренове. Това може да се длъжи по-скоро на нашитѣ вѣглища, на недоброто устройство на машинитѣ, които правятъ сега съ капади и пр. Но нещастieto е станало въ 1902 г., назначена е една комисия, комисията е констатирала малко съ по-широка рѣка загубитѣ и опрѣдѣлила нѣщо около 53.000 л. да се платятъ, обаче, Министерството на Финанситѣ, слѣдъ като провѣрило тия работи наново, казва, че 20 или 25.000 л. ако имъ се платятъ, тѣ ще бѣдатъ удовлетворени.

Менѣ ми се струва, че нѣма защо Народното Събрание да отлага въпроса. Тази сума да имъ се даде, а ако останатъ недоволни, нека се обърнатъ къмъ сѣдилищата. Но азъ съмъ убѣденъ, че ще се съгласятъ, защото Министерството на Финанситѣ е провѣрило тая работа горѣ-долу и е констатирало, че комисията, която първоначално е опрѣдѣлила загубитѣ, малко на широко е гледала, затова се е съгласило да имъ даде 20 и нѣколко хиляди лева, и струва ми се, че селянитѣ сж съгласни. Затова ще моля да се приеме прѣдложението на Министерството на Финанситѣ, съ което е съгласна и комисията, да имъ се отпусне сумата, която Министерството на Финанситѣ иска. Ако, подиръ това, селянитѣ отъ с. Синделъ не сж съгласни съ прѣдложението на министерството, тѣ сж свободни да отидатъ въ сѣдилището; но азъ съмъ убѣденъ, че ще се съгласятъ. Азъ поне зная постороннимъ образомъ, посредствомъ администрацията, че понеже сж хора въ много бѣдно положение, задлѣжнели сж на касата за снабдяване съ сѣчива и пр., биха се съгласили съ това, което Министерството на Финанситѣ е опрѣдѣлило; затова ще моля да се приеме тази сума, която Министерството на Финанситѣ е опрѣдѣлило.

Прѣдседателъ: Г-нъ Йоновъ има думата.

Ю. Йоновъ: Г-да народни прѣдставители! Въ комисията, когато се разискваше този въпросъ, лицата, които сж подали тази жалба, на основание протокола съставенъ отъ комисията, при всичко, казваха тѣ, че комисията, както г. Чолаковъ бѣше много правъ, като каза, че не е оцѣнено всичко, което е изгорѣло, но само това, което е могло да се види — части отъ кола, добитѣкъ и пр. — поне, казваха, да не отиваме по-нататѣкъ да се влачимъ и теглимъ подъ сѣдѣ, макаръ че може да докажемъ, поне да ни се плати тази сума. Министерството на Обществениѣ Сгради казва, че то знае за всичко случивше се, събрало е свѣдѣния, но прѣдъ видъ на това, че не е станало умишлено, но случайно е изхвъркнала една искра отъ машината и се запалва, въ такъвъ случай да се удовлетвори наполовина. Прѣратено това заявление миналата година въ Министерството на Финанситѣ, то, като вижда мнѣнието на Министерството на Обществениѣ Сгради, Пѣтищата и Съобщенията, прилѣпява се и то и казва да се удовлетвори така. Сега, мисля, че ще бѣде грѣхота, ако тѣзи хора сж пострадали и комисията не е вѣрно прѣцѣнила. Може би, свѣдѣнията на г. министра да не сж толкова прави, защото, доколкото зная отъ самата прѣписка, комисията е гледала по възможностъ да оцѣни много по-малко отъ това, което е изгорѣло, защото не е било малко. Ако бѣха прѣсмѣтнати истинскитѣ загуби, трѣбваше да се явятъ да искать 150.000 л. Въ такъвъ случай тѣзи хора слѣдъ три години, когато сж отишли да си взематъ пари съ лихва да си набавятъ всички потребности, сега, слѣдъ всичко туй, идете да имъ правите милость:

да имъ се дадатъ само 26.000 л. които като се разпрѣдѣлятъ на всички, ще се паднатъ на човѣкъ по 30—40 л., защото му изгорѣли единъ чифтъ волове и всички принадлежности. Азъ ще моля г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи да се съгласи — нека да не бѣде наполовина, нито тѣхното искане — но да имъ се дадатъ $\frac{2}{3}$. Вѣрвамъ, че Народното Събрание ще приеме и г. Министерътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи ще се съгласи. Случаятъ е такъвъ: тѣзи хора сж пострадали, останали сж безъ волове; да знаятъ и тѣ, че когато дойде въпросъ да говоримъ за този народъ, за когото плачемъ, искаме да направимъ за него нѣщо.

Колкото за искането на г. Караколева, той е удовлетворенъ, защото Министерътъ на Търговията и Земледѣието, Абрашевъ, отдавна е уволненъ.

Прѣдседателъ: Г-нъ Министерътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи има думата.

Министъръ Д. Петковъ: Ако Народното Събрание иска, може да имъ даде и 100.000, но нѣма нужда да прѣувеличаваме толкова. Недѣйте приказва съ такъвъ езикъ: добитѣци изгорѣли и пр., защото това бѣше денемъ — изгорѣли сж нѣколко харманя и нѣколко къщи, около 20, и нѣкои работи по-напрѣдъ е направила комисията съ управителя на чело, въ 1902 г., е малко прѣувеличена, и затова Министерството на Финанситѣ искаше провѣрка и е направено едно оцѣнение доста справедливо. Менѣ ми се струва, че тази сума, ако се отпусне, на 20 сѣмейства, ще бѣде достатѣчна; ако тѣ не сж доволни нека се обърнатъ къмъ сѣдилищата; но Народното Събрание не трѣбва да бѣде толкова щедро. Ако искате, отпуснѣте и 50.000 л., ваша работа е. Министерътъ на Финанситѣ е далъ едно мнѣние много справедливо и Народното Събрание не трѣбва да иска да става по-щедро отъ него, защото ще забъркате крайщата.

Прѣдседателъ: Г-нъ Милковски има думата.

Д. Милковски: Г-да народни прѣдставители! И азъ мисля, че най-справедливото, което може да направи почитаемото Народно Събрание е, да отпусне цѣлата сума, която е констатирана отъ първоначалната комисия, че сж причинени поврѣди отъ този пожаръ прѣзъ 1902 г. на с. Синделъ. И то именно на това основание, защото, за да се намалява наполовина, или както г. Йоновъ прѣдложи на $\frac{2}{3}$, трѣбва да има и причини, споредъ които да участвуватъ и тѣ като причинители на поврѣдитѣ, когато отъ тѣхна страна нѣма нищо. Изгорѣлъ толкозъ имотъ на тѣзи хора отъ това село, признава се отъ страна на опожарителитѣ, че по тѣхна вина е станало, назначава се отъ страна на правителството една комисия, отива и констатира загубитѣ, като ги възкачва на 53.000 л. Сега, споредъ моето мнѣние, да имъ отпуснемъ $\frac{2}{3}$ или $\frac{3}{4}$ и да имъ кажемъ, ако не сж доволни да ходятъ

въ сждилищата, не ще бъде справедливо, защото тѣзи хора, слѣдъ като сж изгорѣли, едва ли ще иматъ възможностъ да отиватъ по сждилища, да даватъ за мита, за марки, за призовки и да се влачатъ съ години. И най-послѣ, щомъ се заведе съ правителството дѣло, даже въ първостепенни сждъ да спечелятъ, правителството ще вземе да го апелира, ще вземе послѣ да го касира и ще отиде съ години. Така щото, тѣзи хора, докато получатъ удовлетворение, може би, половината отъ тѣхъ да измратъ. Слѣдователно, безъ да се впушамъ да говоря надълго и широко, и азъ ще хадатайствувамъ прѣдъ Народното Събрание да се удовлетворятъ тѣзи хора споредъ акта, съставенъ отъ първоначалната комисия, която е констатирала загубитѣ на мѣстото.

Прѣдседателтъ: Понеже никой другъ не иска думата по този въпросъ, ще туря на гласуване прѣдложението на комисията.

Прѣдложението на комисията е да се отпуснатъ 26.742 л. и 50 ст. на жителитѣ отъ с. Синделъ за обезщетение, дѣто на 18 августъ 1902 г. станалъ пожаръ, който причинилъ изгаряне на имотитѣ имъ. Моля ония, които сж за това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ С. Касабовъ: Съ рѣшение отъ 27 ноемврий 1893 г., протоколъ № 23, Народното Събрание е отпуснало на Константина Шулевъ, жителъ на гр. София, една пенсия въ размѣръ на 150 л. мѣсечно за принесени отъ него заслуги по църковния въпросъ, по възраждането на България. За да му отпусне Народното Събрание тогава тази пенсия, той е прѣдставилъ неопровержими документи, подписани отъ Д-ръ Чомакова, отъ владичитѣ Натанаилъ и Кирилъ и отъ още други дѣйци. Константинъ Шулевъ се е поминалъ на 14 октомврий текущата година, вслѣдствие на което жена му се обръща къмъ Народното Събрание, за да се отпусне ней една пенсия, какъто намѣри Народното Събрание за нужно, за да проживѣва. При прошенieto тя прѣдставя удостовѣрение, че слѣдъ смъртта на покойния не сж останали никакви движими и недвижими имоти.

Прошетарната комисия, прѣдъ видъ заслугитѣ на покойния, взе рѣшение да се ходатайствува прѣдъ Народното Събрание да отпусне на просителката Мария К. Шулева една пенсия въ размѣръ на 50 л. мѣсечно, съставляюща $\frac{1}{3}$ часть отъ пенсията, която е получавалъ мъжътъ ѝ, и азъ ходатайствувамъ прѣдъ Народното Събрание да одобри това рѣшение на комисията.

Прѣдседателтъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на прошетарната комисия, за да се отпусне една пенсия отъ 50 л. мѣсечно на Мария К. Шулева, и моля ония, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ С. Касабовъ: Писмо отъ комитета „Войвода Хаджи Димитъръ“, въ гр. Сливенъ, № 977,

отъ 12 декемврий 1903 г., съ което съобщава, че е прѣдприелъ постройката на единъ паметникъ на войводата Хаджи Димитъръ въ Сливенъ и моли да се отпусне една помощъ за тази цѣль отъ страна на Народното Събрание. Въ молбата се казва, че паметникътъ ще костува около 100.000 л. и имало една малка часть отъ сумата събрана.

Прошетарната комисия, като разгледа книгата, рѣши да ходатайствува прѣдъ Народното Събрание да отпусне една помощъ отъ 5.000 л., и азъ ходатайствувамъ прѣдъ Народното Събрание да одобри това рѣшение на комисията.

Прѣдседателтъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на прошетарната комисия, което е да се отпусне една помощъ отъ 5.000 л. на дружеството „Войвода Хаджи Димитъръ“ въ Сливенъ, за постройката на паметникъ на Хаджи Димитра, и моля ония, които сж съгласни съ това рѣшение на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ С. Касабовъ: Молба отъ комитета за овѣковѣчаване паметта на Панагюрското възстание, въ 1876 г., съ което съобщава, че е поставенъ основниятъ камъкъ за паметникъ на това възстание въ гр. Панагюрище, но понеже срѣдствата за този паметникъ били осекждни, за която цѣль ще трѣбва една сума отъ 50.000 л., моли Народното Събрание да отпусне за този паметникъ една помощъ.

Прошетарната комисия рѣши да ходатайствува прѣдъ Народното Събрание да отпусне една помощъ отъ 5.000 л., и азъ ходатайствувамъ прѣдъ Народното Събрание да одобри това рѣшение на комисията.

Прѣдседателтъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на прошетарната комисия, което е да се отпусне една помощъ отъ 5.000 л. на комитета въ гр. Панагюрище за овѣковѣчаване възстанието, станало въ Панагюрище, и моля ония, които сж за това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Д. Ачковъ: Постѣпила е една молба до Народното Събрание отъ Чирпанския градски кметъ, съ която проби, щото дължимитѣ суми къмъ държавната III-класна болница въ гр. Чирпанъ 1.081 л. и къмъ държавната Александровска болница въ гр. София — 217 л., произходящи отъ безплатно лѣкуване на бѣдни Чирпански граждани, да се опростятъ и да се замѣнятъ срѣщу наема, който се слѣдва държавата да плати, за безплатно ползуване отъ зданието, дѣто се помѣщава Чирпанската III-класна болница.

Комисията, като има прѣдъ видъ изложеното, рѣши да се опростятъ тѣзи суми, и ме натовари да моля почитаемото Народно Събрание да се съгласи и да одобри рѣшението на комисията.

Министъръ Д. Петковъ: Има ли нѣкакво мнѣние на нѣкой министъръ?

Докладчикъ Д. Ачковъ: Нѣма официално.

Министъръ Д. Петковъ: Азъ ще моля да се отложи за друго заседание, за да се види, каква е тая работа, защото нѣма мнѣние на нѣкой министъръ.

Прѣдседателтъ: Г-нъ Илиевъ има думата.

К. Илиевъ: Азъ ще говоря по същество, ако се не отложи.

Прѣдседателтъ: Турямъ на гласуване това прѣдложение.

Министъръ Д. Петковъ: Нѣма какво да се туря на гласуване.

Докладчикъ Д. Ачковъ: Нѣма какво да се гласува; азъ оттеглямъ заявлението, докато се събератъ свѣдѣния отъ министерството.

Постъпило е едно заявление отъ жителитѣ на с. Дорасий, Добричка околия, Варненски окръгъ, съ което заявление искатъ да имъ се отпусне отъ държавната мера или отъ държавнитѣ мери, които сж били по-рано на с. Айрянь-кьой, което село подиръ освобождението е останало въ ромѣнска територия, а пъкъ тѣзи мери сж останали въ българска територия.

Това заявление е било изпратено въ Финансовото Министерство и то дава мнѣние да се отпусне на жителитѣ тази земя съ условие, щото тя да бѣде неотчуждаема за единъ периодъ отъ 20 години, откогато тѣ ще бѣдатъ фактически владѣтели, като имъ се опрѣдѣли цѣната по 5 л. По това заявление не е искано само мнѣнието на г. Министра на Търговията и Земледѣието, понеже се касае за държавна мера и прѣдъ видъ на това, че не е искано, азъ го оттеглямъ.

Министъръ Д. Петковъ: Тогазъ нѣмаше защо да го докладвате.

Докладчикъ Д. Ачковъ: Елховското селско-общинско управление, Чирпанска околия, съ една молба до XI-то Обикновено Народно Събрание иска да му се дадатъ турскитѣ гробища за общинска полза.

Министерството на Финанситѣ, като е било сезирано съ този въпросъ, прѣдъ видъ маломѣрността и нищожната стойностъ на тия гробища, е дало мнѣние, че е съгласно да се отпуснатъ тия гробища.

Комисията, като има прѣдъ видъ тия данни, които събра отъ министерството, рѣши...

Ю. Йоновъ: За каква обществена полза ще служатъ?

Докладчикъ Д. Ачковъ: Ето, г-нъ Йоновъ, какъ е изложено въ заявлението. Първо, тѣзи гробища, казва, граничатъ съ пътъ — то е отъ Казанлъшка околия, сбъркахъ, вмѣсто Казанлъшка казахъ Чирпанска — съ едно мѣсто, казва, мочорливо, което служи за пътъ отъ Елхово за Казанлъкъ и понеже не е проходимо, турскитѣ гробища,

за да могатъ да ги поправятъ и да направятъ пътя прѣзъ тѣхъ, трѣбва да сж въ владѣние на общината. Второ, казва, добитѣкътъ за водопой трѣбва пакъ да минава прѣзъ турскитѣ гробища. Понеже не сж въ владѣние на общината, тя не може да разпорежда, като съ свое имане, макаръ да е маломѣрно, а и като нѣма възможность общината да го купи, заради това иска да ѝ се отстъпи отъ Народното Събрание безплатно.

Министерството на Финанситѣ, въ врѣмето на г. Сарафова, е дало мнѣние и е съгласно да се отстъпи мѣстото. Комисията, като има това прѣдъ видъ, рѣши: „Съгласно мнѣнието на г. Министра на Финанситѣ, изказано въ доклада му отъ 9 декемврий 1902 г. подъ № 5.950, отстъпватъ се за общинска цѣль турскитѣ гробища при с. Елхово.“ Моля почитаемото Събрание да се съгласи съ рѣшението на комисията.

Х. Дограмаджиевъ: А сегашниятъ Министъръ на Финанситѣ има ли извѣстие за тази работа?

Докладчикъ Д. Ачковъ: Нѣма нужда да се пита: министритѣ сж еднакви за България и затогазъ и засега.

Прѣдседателтъ: Турямъ на гласуване рѣшението на комисията и моля, които го приематъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство). Приема се.

Докладчикъ Д. Ачковъ: Постъпило е едно заявление отъ Еленка Мишайкова, която моли да ѝ се поднови пенсията, която е получавалъ нейниятъ мъжъ. Тя е прѣдставила пѣколко документи, които сж били прѣведени въ Министерството на Външнитѣ Работи, дѣто въпросътъ е билъ проученъ.

Министерството на Финанситѣ по този въпросъ е казало, че остава на благоволенieto на г. г. народнитѣ прѣдставители за отпущането на една малка помощъ на тази прѣстарѣла жена. Обаче, Министерството на Външнитѣ Работи, съ надписъ подъ № 1.233, подписанъ отъ бившия министъръ-президентъ г. Даневъ, ходатайствува прѣдъ Народното Събрание, прѣдъ видъ заслугитѣ на нейното сѣмейство, на нейния братъ Д-ръ Мишайковъ и на нейния мъжъ, които, споредъ документитѣ, които сж били прѣведени въ министерството, сж изхарчили огромни суми за народна полза, за патриотически цѣли, намира, че ще бѣде добръ да се отпусне на Еленка Мишайкова една пенсия отъ 30 л. мѣечно.

М. Годоровъ: Мъжътъ ѝ, покойниятъ, колко пенсия е ималъ?

Докладчикъ Д. Ачковъ: Покойниятъ е ималъ пенсия, която му е била прѣкратена въ 1894 г. Има прѣдставени документи, че никакви имоти не притежава и че е на 76-годишна възраст.

Д. Милковски: Дѣца нѣма ли?

Докладчикъ Д. Ачковъ: Не се вижда отъ документитѣ нищо.

Прѣдседателтъ: Който приема прѣдложението на прошетарната комисија, да се отпусне мѣсечна пенсия на Елена Мишайкова 30 л., моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Д. Ачковъ: Постъпило е едно отношение отъ Министерството на Финанситѣ, съ което се иска да се видоизмѣни рѣшението на XI-то Обикновено Народно Събрание, държано въ първата редовна сесия, XVII заседание отъ 1901 г., което рѣшение не е могло да се приведе въ изпълнение, при всичко, че на самото мѣсто, дѣто се води спорътъ между двѣтѣ села, сж отивали нѣколко комисији. На мѣстото е ходилъ и самъ бившиятъ Министъръ на Финанситѣ г. Сарафовъ, обаче, прѣдъ видъ на една грѣшка, вмѣкната въ самото рѣшение, е било невъзможно да се приведе въ изпълнение. Напоследъкъ една комисија отъ Министерството на Финанситѣ, като е отишла на самото мѣсто, е намѣрила, че за да се ползуватъ хората отъ рѣшението на Народното Събрание, необходимо е да се изправи тая фактическа грѣшка, която се е отнасяла до самото мѣсто и дава мнѣние, щото да се вземе слѣдующата редакция: „Оставя се едно непродадено пространство, което да служи за достъпъ до водопоя по цѣлото протежение откъмъ извора, начевайки отъ пѣтя идещи откъмъ с. Хотница съ 50 м. ширина отъ дерето съ направление къмъ югъ, която граница да се отдалечава до 75 м. отъ същото дере, отдѣто да завива къмъ изтокъ прѣвъ точка III (по плана) и се стреми да се присъедини къмъ пѣтя идещи отъ Сомоводени, който дѣли поляната така, за да остане въ най-тѣсното мѣсто 50 м. широчина. Отъ тази точка границата на непродаденото мѣсто да се спуща перпендикулярно къмъ югъ. Тѣй както е раздѣлено пасбището, ако едно отъ двѣтѣ села, или же и двѣтѣ задружно биха отказали да се съгласятъ на тая дѣлба, то едната частъ, или цѣлото пасбище, да се раздѣли на дребни части, всѣка частъ отъ по петъ (5) декара и да се продаде на публиченъ търгъ, като маломѣрно, като пакъ остане отъ къмъ водопоя непродадено държавно мѣсто отъ около шестдесетъ и два (62) декара за общо ползуване.“

К. Илиевъ: Сега ясно ли е?

Докладчикъ Д. Ачковъ: Ясно е, г-нъ Илиевъ. Сега ще доизля. Това е изложено въ писмото; нѣма никакви други документи. Това е било за единъ споръ между Самоводенската селска община

и Хотнишката селска община. По-нататъкъ нѣма никакви свѣдѣния. И комисията, като има прѣдъ видъ, че рѣшението на XI-то Обикновено Народно Събрание не е могло да бѣде приведено въ изпълнение, възприе прѣдложението на министерството и ходатайствува прѣдъ почитаемото Народно Събрание да се съгласи съ рѣшението на комисията, което не е друго нищо, освѣнъ онова, което прѣдлага Финансовото Министерство.

Прѣдседателтъ: Моля, които приематъ рѣшението на комисията да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Д. Ачковъ: Отъ с. Нова-махала, Чирпанска околия, е постъпило едно заявление, съ което моли да му се отпуснатъ турскитѣ гробища за общинска полза; обаче, тѣ не искатъ да имъ се отпуснатъ даромъ, а да имъ се отпуснатъ срѣщу едно възнаграждение, безъ търгъ.

Министерството на Финанситѣ, съ писмо подъ № 6.159, подписано отъ бившия Министъръ на Финанситѣ г. Сарафовъ, изказва мнѣние, да се отстъпятъ тѣзи гробища срѣщу стойностъ 337 л., платими напълно при прѣдаване имота.

Комисията, като има прѣдъ видъ, че искането може да се удовлетвори, рѣши: съгласно мнѣнието на г. Министра на Финанситѣ, изказано въ доклада му отъ 19 декемврий 1902 г. подъ № 6.159, отстъпватъ се турскитѣ гробища въ с. Нова-махала на жителитѣ отъ същото село, безъ търгъ, за общинска нужда, срѣщу едно възнаграждение отъ 337 л., платими напълно при прѣдаване имота на общината.

Прѣдседателтъ: Моля, които приематъ рѣшението на прошетарната комисија да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Други прошения нѣма.

Министъръ Д. Петковъ: Бюрото е направило една погрѣшка, че е турило на дневенъ редъ и законопроекти. Споредъ правилника и споредъ моето прѣдложение отъ миналото заседание, днесъ трѣбваше да се разглеждатъ само прошения. Затова, ако нѣма прошения, азъ ще моля да се вдигне заседанието.

Другитѣ въпроси ще останатъ за въ понедѣлникъ.

Прѣдседателтъ: Докладътъ на прошетарната комисија се свърши.

Останалитѣ прѣдмети въ дневния редъ оставатъ за идущето заседание въ понедѣлникъ.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 3 ч. и 50 м. слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдседателъ: Д-ръ Т. Гатевъ.

Подпрѣдседатели: { Д. Петковъ.
Д-ръ П. Гудевъ.

Секретари: { Н. Апостоловъ.
Д-ръ И. Момчиловъ.

Началникъ на Стенографическото бюро: Т. Гълъбовъ.